Hallinto- ja suunnitteluosasto
Tasa-arvoyksikkö, Annamari Asikainen

6.10.2015

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 8.10.2015
Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioksi

SUKUPUOLINÄKÖKULMA TALOUSARVIOESITYKSESSÄ 2016

Sukupuolinäkökulma talousarvioesityksessä 2016
Tasa-arvolaki edellyttää viranomaisilta sukupuolten välisen tasa-arvon suunnitelmallista edistämistä. Valtioneuvostossa sukupuolten tasa-arvon näkökulma on pyritty sisällyttämään osaksi valmistelua ja päätöksentekoa. Erityisenä painopisteenä ovat olleet ministeriöiden avainprosessit, esim. lainvalmistelu, talousarvion laadinta ja hankkeet. STM on vuosittain arvioinut sitä, miten eri ministeriöt ovat tässä työssä onnistuneet: esimerkiksi sitä, millaisia tasa-arvoon liittyviä hankkeita, toimintaa, koulutusta, määrärahoja ja lakiesityksiä ministeriöissä on tehty.

Valtiovarainministeriön budjetin laatimismääräyksissä edellytetään, että pääluokkaperusteluihin tulee sisällyttää ”yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä talousarvioesitykseen liittyvästä toiminnasta.” Tämä ei merkitse sitä, että koko budjetti ”suvattaisiin”, mutta mahdollistaa kuitenkin budjetin sukupuolivaikutusten nostamisen esiin joiltain osin.

Vuosittainen seuranta keskittyy pääluokkaperusteluihin, mutta myös muita budjetin osia on tarkasteltu. Vuoden 2016 talousarvioesityksestä on poimittu sukupuolten tasa-arvoon, miehiin ja naisiin liittyviä mainintoja, tavoitteita, toimenpiteitä ja määrärahoja. Myös henkilöstöpoliittiset tasa-arvokirjaukset on huomioitu. Koko budjettitekstin kattavaa sisällöllistä analyysiä ei ole tehty.

Lähes kaikilla ministeriöillä on talousarvioesityksessään ohjeiden mukainen yhteenvetotarkastelu. Eniten mainintoja, tavoitteita, toimenpiteitä tai määrärahoja sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyen ovat budjetissaan esitelleet SM, STM, OKM, PLM ja UM. Muun muassa OKM ja STM ovat myös eritelleet toimintaansa liittyviä tunnuslukuja sukupuolittain, mikä mahdollistaa jonkin verran budjetin tasa-arvovaikutusten hahmottamista. Pyrkimystä budjetin kohdentumisen analyysiin sukupuolinäkökulmasta on myös SM:n ja TEM:n esityksissä.

Perusteellisempaan talousarvion sukupuolivaikutusten arviointiin siirtyminen edellyttää kehittämistä. Suuntalinjoja sille saadaan Peking +20 -seminaarissa 2.12.2015, jonka STM järjestää yhteistyössä Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan, Tasa-arvoasiainneuvottelukunnan ja ulkoministeriön kanssa. Seminaarissa keskitytään erityisesti talouden tasa-arvoon ja kehitetään sukupuolivaikutusten arviointia budjetoinnissa.

Sukupuolivaikutusten arviointi Sipilän hallituksen toiminnassa
Syksyn 2015 aikana STM teettää arvion vuoden 2016 talousarvioesityksen sukupuolivaikutuksia sosiaalipolitiikan alalla. Arvio kattaa sukupuolten tasa-arvon kannalta keskeisimmät esitykset pääluokasta 33. Tarvittaessa valitaan muista pääluokista joitain kohteita vaikutusten arvioinnin kohteeksi (esim. varhaiskasvatus). Selvitys sisältää pääosin numeerista arviointia mutta myös laadullisia arvioita vaikutuksista. Vuoden 2016 alussa voidaan saatuun tietoon perustuen täsmentää, miten sukupuolivaikutusten arvioinnissa edetään (esim. kehysten käsittelyä silmälläpitäen).

Keskeisten yhteiskunnallisten uudistusten sukupuolivaikutusten arviointi on suunniteltu otettavaksi mukaan valmisteilla olevaan hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan. Hallituksen tavoitteena on, että tasa-arvo-ohjelma valmistuu vuoden loppuun mennessä. ”Suvausta” tarvittaisiin erityisesti osassa kärkihankkeista ja rakenteellisista uudistuksista sekä työllisyyteen ja työelämän ehtoihin liittyvissä ratkaisuissa sekä julkisiin palveluihin kohdistuvien säästöjen yhteydessä.